

Εκπαιδευτική δραστηριότητα – Εργασία ”η ελιά - το δώρο του Θεού”
Τάξη Γ’ Δημοτικού-5^ο Δ. Σχ. Λιβαδειάς
Εκπαιδευτικός: Καράβα Εναγγελία
Σχολικό έτος : 2012-2013
Χρονική διάρκεια: 4 εβδομάδες

“ η ελιά - το δώρο του Θεού ”

Γενικοί στόχοι της εργασίας

Να γνωρίσουν τα παιδιά :

- το δέντρο της ελιάς στον τόπο μας.
- τη διαδικασία της συλλογής και επεξεργασίας του καρπού της ελιάς.
- την παραγωγή του ελαιόλαδου μέσα από το επάγγελμα του ελαιοπαραγωγού.
- τη σημασία και τη θέση του ελαιόλαδου στην πυραμίδα της Μεσογειακής διατροφής.
- να γνωρίσουν βιωματικά και να γεντούν τα προϊόντα της ελιάς.
- να εργαστούν σε ομάδες και να συνεργαστούν.

Ξεκινώντας την εργασία μας **συγκεντρώσαμε πληροφορίες** για την ελιά αξιοποιώντας το διαδίκτυο:

Η **ελιά** είναι δεμένη με τη ζωή των **Ελλήνων** και όλων των λαών της Μεσογείου. Από τα αρχαία χρόνια εμφανίζεται στους μύθους, τις θρησκευτικές τελετές και την καθημερινή ζωή των Ελλήνων. Αποτελεί σύμβολο **ευημερίας, ειρήνης, αγνότητας, γονιμότητας και ευφορίας.**

Η **ελιά** ή **ελαιόδενδρο** είναι ένα καρποφόρο δέντρο της οικογένειας των **Ελαιοειδών**. Ο καρπός του είναι η **ελιά** και από αυτόν παράγεται το **ελαιόλαδο**. Η ελιά υπήρξε το σύμβολο της **θεάς Αθηνάς**. Η ελιά είναι γνωστή από τα αρχαία χρόνια και πιθανότατα κατάγεται

από το χώρο της ανατολικής Μεσογείου. Σύμφωνα με την μυθολογία πατρίδα της ελιάς είναι η Αθήνα και η πρώτη ελιά φυτεύτηκε από την θεά Αθηνά στην Ακρόπολη.

Οι Έλληνες ήταν ο πρώτος λαός που καλλιέργησε την ελιά στον ευρωπαϊκό μεσογειακό χώρο. Είναι δέντρο αειθαλές, έχει φύλλα λογχοειδή, σκουροπράσινα. Τα άνθη της είναι λευκά. Ο καρπός της ελιάς ωριμάζει στα μέσα και προς τέλος του φθινοπώρου, οπότε και ξεκινάει η συγκομιδή, ή το **λιομάζωμα**. Η ελιά μαζεύεται με το χέρι, και το μάζωμα της ελιάς είναι σημαντική αγροτική δραστηριότητα σε πολλές περιοχές της Μεσογείου. Στη σημερινή εποχή ευδοκίμει ακόμη η παραδοσιακή μέθοδος συγκομιδής αλλά με τη βοήθεια πια και των εργαλείων-μηχανημάτων. Τα κλαδιά περνιούνται με το "χτένι" για να αποσπαστεί ο καρπός, ενώ το έδαφος κάτω από την ελιά στρώνεται με λιόπανα ή με ειδικό δίχτυ.

Αφού πέσουν οι ελιές από το δέντρο και καθαριστούν με το χέρι από χοντρά κλαριά τοποθετούνται σε δοχεία και σακιά για να μεταφερθούν στο ελαιοτριβείο που με ειδική επεξεργασία του καρπού παράγεται το ελαιόλαδο.

Οι **βρώσιμες ελιές** αποτελούν βασικό στοιχείο της διατροφής μας. Μετά το ξεπικρισμά τους με

νερό

τοποθετούνται σε και αλάτι και ξίδι και τελικά αποθηκεύονται μέσα σε λάδι. Τα φύλλα και τα κλαδιά της ελιάς χρησιμοποιούνται για στρώματα, ζωοτροφές και λιπάσματα. Το ξύλο της ελιάς χρησιμοποιείται ως καύσιμη ύλη και για στύλους σε αγροτικά εργαλεία, ενώ τα κουκούτσι για βιομηχανική χρήση και καύσιμη ύλη.

Το ελαιόλαδο έχει **Θεραπευτικές Ιδιότητες**. Οι αρχαίοι Έλληνες θεραπευτές χρησιμοποιούσαν ελαιόλαδο για να επουλώσουν πληγές, για να θεραπεύσουν την αϋπνία, τη

ναυτία και τη χολέρα.

Επίσης το χρησιμοποιούσαν για να ενυδατώσουν και να μαλακώσουν το δέρμα τους ή το έβαζαν στα μαλλιά τους για να είναι υγιή και λαμπερά.

Οι σύγχρονοι επιστήμονες πιστεύουν ότι το ελαιόλαδο βοηθά τις λειτουργίες του εγκεφάλου, των εσωτερικών μας οργάνων και ιδιαίτερα της καρδιάς. Το ελαιόλαδο είναι και το μυστικό της μακροζωίας των Ελλήνων.

Είδαμε στο διαδίκτυο

η ελιά στο ελαιοτριβείο

το μάζεμα ελιάς στη Λακωνία

το τίναγμα της ελιάς στο Δίστομο

μάζεμα ελιών

Διαθεματική-Βιωματική Προσέγγιση

Στο **μάθημα της γλώσσας** εργαστήκαμε πάνω σε φύλλα εργασίας με θέμα το την ελιά, αναλύσαμε ποιήματα αινίγματα, παροιμίες και λαϊκές εκφράσεις.

Παροιμίες και λαϊκές εκφράσεις για την ελιά και το ελαιόλαδο.

- Μη ρίχνεις λάδι στη φωτιά.
 - Έκανε λαδιά.
- Πέρασε της ελιάς τα φαρμάκια.
 - Η θάλασσα είναι λάδι.
 - Το λάδι του τελείωσε.
 - Τον λάδωσε.
- Να λαδώσει λίγο το αντεράκι μου.
 - Αυτός βγήκε λάδι.
- Αυτός είναι σαν τον λαδοπόντικο.
 - Μου έβγαλαν το λάδι.
- Κλήμα του χεριού σου κι ελιές απ' τον παππού σου.
 - Ξεφόρτωσέ την, την ελιά να σε φορτώσει λάδι.
- Απ' τον θέρο ως τις ελιές δεν απολείπουν οι δουλειές.

Λαϊκές συνήθειες με την ελιά:

Με λίγες σταγόνες λάδι από το καντήλι του Αϊ-Νικόλα γαλήνευαν οι ναυτικοί τη θάλασσα.

Μερικές σταγόνες λάδι σε λίγο νερό φτάνουν για να απαλλάξουν από το "κακό μάτι". Το αγιασμένο από την εκκλησία λάδι θεωρείται φυλαχτό για κάθε δύσκολη στιγμή.

Αινίγματα:

Δεν πεθαίνει κι αν περάσουν

Χρόνια εκατό και χίλια.

Μας χορταίνει μας φροντίζει

Μας ανάβει τα καντήλια.

....

Στα δέντρα πάνω κρέμεται

Στις εκκλησιές κοιμάται

Και τα χρυσά της κόκαλα

Μες στη φωτιά τα βάζω.

...

Μάνα και θυγατέρα

έχουν το ίδιο όνομα

...

Ποιήματα:

Η ΕΛΙΑ

Κωστής Παλαμάς

Είμαι του ήλιου η θυγατέρα

Η πιο απ' όλες χαϊδευτή,
Χρόνια η αγάπη του πατέρα
Σ' αυτόν τον κόσμο με κρατεί.
Όσο να γύρω νεκρωμένη
Αυτόν το μάτι μου ζητεί.
Ειμ' η ελιά η τιμημένη.
Όπου κι αν λάχω κατοικία
Δε μ' απολείπουν οι καρποί,
ως τα βαθειά μου γηρατειά
Δε βρίσκω στη δουλειά ντροπή..
Μ'έχει ο Θεός ευλογημένη
Κι είμαι γεμάτη προκοπή.
Ειμ' η ελιά η τιμημένη.
Φρίκη ερημιά νερό σκοτάδι
Τη γη έθαψαν μια φορά
Εμέ, ζωής φέρνει σημάδι
Στο Νώε η περιστέρα.
Όλης της γης είχα γραμμένη
Την ομορφάδα, τη χαρά.
Ειμ' η ελιά η τιμημένη.
Εδώ στον ίσκιο μου αποκάτου
Ηρθ' ο Χριστός ν' αναπαυθεί
Κι ακούστήκ' η γλυκιά λαλιά του
Λίγο προτού να σταυρωθεί.
Το δάκρυ του δροσιά αγιασμένη
Έχει στη ρίζα μου χυθεί.
Ειμ' η ελιά η τιμημένη.
Και φως πραότατο χαρίζω
Εγώ στην άγρια τη νυχτιά
Τον πλούτο πια δε τον φωτίζω
Συ μ'ευλογείς φτωχολογιά.

Κι αν απ' τον άνθρωπο διωγμένη
Φέγγω μπροστά στην Παναγιά.
Ειμ' η ελιά η τιμημένη.

Στο **μάθημα της ιστορίας** αναφερθήκαμε στο μύθο της Αθηνάς με τον Ποσειδώνα:

‘Η ελιά ήταν το δώρο που έκανε η θεά Αθηνά στην πόλη, όταν διαγωνίστηκε για την κυριαρχία της με το θεό Ποσειδώνα, ο οποίος χάρισε στην πόλη σαν δώρο, "το αλμυρό νερό”

Οι υπόλοιποι θεοί αποφάσισαν ότι η ελιά που φύτεψε η Αθηνά στον ιερό βράχο της Ακρόπολης είχε μεγαλύτερη αξία από το δώρο του Ποσειδώνα και έδωσαν τη νίκη σε αυτή. Έτσι η πόλη πήρε το όνομά της και η Αθηνά έγινε προστάτιδά της.

Οι νικητές των Ολυμπιακών Αγώνων έπαιρναν ως έπαθλο για τη νίκη τους ένα κλαδί αγριελιάς (κότινο). Η μυθολογία επίσης αναφέρει ότι το ρόπαλο του Ηρακλή ήταν από αγριελιά. Με κλαδιά ελιάς ήταν στεφανωμένο και το χρυσελεφάντινο άγαλμα του Δία στην Ολυμπία, έργο του Φειδία, ένα από τα επτά θαύματα του αρχαίου κόσμου.

- Στο **μάθημα των θρησκευτικών** αναφέραμε:

Η ελιά είναι δεμένη με τη θρησκεία μας και είναι ένα δέντρο ευλογημένο από το Θεό.

Στον κατακλυσμό του Νώε το περιστέρι έφερε ένα κλαδί ελιάς σαν σημάδι ζωής.

Στον κάμπο της Γεσθημανή ο Χριστός ,το βράδυ πριν τη σύλληψή του, προσευχήθηκε κάτω από μια ελιά.

Το λάδι το χρησιμοποιούμε σε όλες τις τελετές της εκκλησίας μας-στη βάφτιση ο ιερέας λαδώνει όλο το σώμα του μωρού που βαφτίζεται. Με λαδάκι ανάβουμε τα καντήλια στους τάφους των νεκρών μας, στην εκκλησία μας και στο εικονοστάσι του σπιτιού μας.

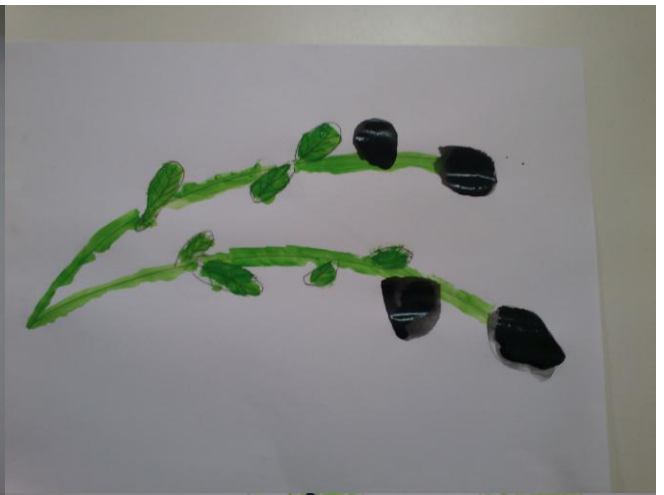
Στο μάθημα των **εικαστικών** είδαμε πίνακες ζωγραφικής και τρόπους διακόσμησης στο διαδίκτυο με θέμα την ελιά.

Και ζωγραφίσαμε τους δικούς μας πίνακες!

Διδακτικές επισκέψεις

Επισκεφτήκαμε τον **ελαιώνα** κοντά στο σχολείο μας, παρατηρήσαμε από κοντά το δέντρο της ελιάς. Διαβάσαμε εκεί το παραμύθι “η σοφή ελιά” της Ειρήνης Καμαράτου-Γιαλλούση. Τα παιδιά έφαγαν το κολατσιό τους και έπαιξαν για λίγο στον ελαιώνα.

Επισκεφτήκαμε το ελαιοτριβείο “Ακριδόπουλου” στη Λιβαδειά.

Στην είσοδο του ελαιοτριβείου υπήρχαν στοιβαγμένα πολλά τσουβάλια με ελιές και οι ελαιοπαραγωγοί να περιμένουν τη σειρά τους για να βγάλουν το λάδι από τις ελιές τους.

Ο υπεύθυνος του ελαιοτριβείου μας εξήγησε με λίγα λόγια τη διαδικασία παραγωγής του λαδιού.

...το ελαιοτριβείο είναι εξοπλισμένο με σύγχρονα μηχανήματα. Στην αρχή οι ελιές ρίχνονται όπως μαζεύονται από τα δέντρα σε ένα μεγάλο δοχείο, στη συνέχεια καθαρίζονται από τα φύλλα και πλένονται. Μετά πολτοποιούνται και αφού διαχωριστεί το λάδι από το νερό, βγαίνει στο τέλος καθαρό το ελαιόλαδο...

μας “κέρασε” ψωμάκι με φρέσκο λαδάκι...

Δραστηριότητες στην τάξη μας

Η κ.Αλέκα μας έφτιαξε **ελιόψωμο** και μας έδωσε την συνταγή...

... αλεύρι, νερό,λαδάκι, καθαρισμένες ελιές σε κομματάκια, ζύμωμα και ψήσιμο στο φούρνο...

Φτιάξαμε τις δικές μας **βρώσιμες ελιές στην τάξη**, χαρακωτές (τις χαραμάξαμε με μαχαίρι) και τσακιστές (τις χτυπήσαμε με μία καθαρή πέτρα), τις βάλαμε σε βάζα για να ξεπικρίσουν κα μετά σε ξίδι και αλάτι και στο τέλος σε λάδι.

Στη συνέχεια πλύνουμε τα χέρια μας με **ελαιοσάπυνο**

Η κ.Γιώτα μας έφερε **κλωνάρια ελιάς** η κ.Άννα σπρέι,φτιάξαμε στεφάνια, τα βάψαμε χρυσά

και στεφθήκαμε για λίγο ολυμπονικές...

Κλείσαμε τις δραστηριότητές μας...ψήνοντας ψωμί με λαδάκι ρίγανη και αλάτι...

...τέλος...